

Obisk v vzgojnem zavodu »Fran Milčinski« v Smedniku

DOM NI HIŠA, AMPAK LJUDJE V NJEJ

Življenje je različno, za nekoga trdo, drugemu je mehkeje postlano. Izvzeti niso niti otroci. Posebno pomemben je čas njihovega razvijanja v mladeniče in dekleta. Marsikateri teh odraščajočih se iz sila različnih vzrokov nenadoma znajde v težavah. Okolica mu postane tuja, odveč. Odrasli, ki smo še včeraj lahko menili, kako zlat je naš otročiček, se presenečeni znajdemo pred jezikavim fakinom, ki namerno »šprica« šolo, zmakne vžigalnik, pušča grivo... Njegova šolska barka naglo tone, vedenje postane popolnoma neprimerno. Preutrujeni šolniki se mu med trideset ali več otroki posebej ne morejo posvečati. V strogih očeh postane kolovodja najslabšega. Starši, nekateri zavzeti z divjim hlastanjem po materialnih dobrinah, drugi s svojimi pivskimi ali še katerimi strastmi, se zanj ne utegnejo zanimati. V redkih prebliških si hinavsko pulijo lase:

• »K nam prihajajo čustveno moteni nevroptiki — mladoletniki. To so fantje in dekleta, ki obiskujejo peti do osmi razred osnovne šole. Po eni plati so to čustveno otopeli otroci in moramo seveda najprej z njimi kot posameznikom vzpostaviti pošten stik. Saj ni problem učenje! Problem je, da otrok učitelja ali vzgojitelja sprejme kot človeka. Večinoma so to tudi neizigrani otroci. Imamo igralnico, kjer se brez sramu med sebi enakimi preprosto samo igrajo. Uvajamo jih tudi v otroški svet in jih obenem vključujemo čimbolj v zunanji svet. Naši gojenci so zelo ustvarjalni in delujejo na vseh mogočih področjih: likovnem, tehničnem, glasbenem, literarnem in športnem. Za svoja dela pogosto dobivajo različne nagrade, diplome in priznanja. Naš gojenec je na primer sodeloval tudi na nastopu Dneva mladosti v Beogradu... Če jim izkazujemo zaupanje, nam ga seveda tudi vračajo...«

Ljudje v njej... Seveda pa pogosto eno samo materino pismo velja več kakor vsa naša prizadevanja, vendar trudimo se...«

• Otroci naj bi živeli tukaj kar se da normalno. Vsakdo si lahko na primer naroča svojo garderobo po lastnem okusu. Seveda ne v butiku. Po opravljenem delu sledi nagrada. Dopoldne so sadili solato, popoldne obiskali kinematografsko predstavo. Organizirajo redna srečanja gojencev, staršev ali skrbnikov. Veliko tekmujejo:

• »Zavod je sicer republiška ustanova, vendarle pa smo v šišenski občini. Zgledno sodelujemo z občinskimi DPM, SZDL, TKS. Omogočajo nam letovanja, tekmovanja in drugo. Imajo veliko razumevanja za naše želje in nam resnično pomagajo. Tudi z vaščani kraja zelo dobro sodelujemo. Našemu pionirskemu odredu je letos KS in krajevna organizacija SZDL dodelila posebno priznanje. Fantje in dekleta so krasili volišča, sodelovali v krajevni očiščevalni akciji in nastopali s priložnostnim programom.«

• Najtežje je tovarišu Ravnikarju, kadar skupina varovancev zapušča dom. Ni sramotno povedati, da obojestranske solze niso redkost. Mladi ljudje stopajo v negotovo prihodnost in mnogi ne vedo, kako bo poslej. Pa vendar ni čisto tako:

• »Že v zavodu ugotavljamo, kaj komu leži in razvijamo določene spretnosti. Naš osnovni princip je, da iz doma ne gre nihče brez sklenjene učne pogodbe in vsega urejenega. Kasneje še sodelujemo s socialnimi delavci posameznih občin in upamo v vse najboljše...«

• Cilj vseh teh ukrepov in vzgoje je človeka vredno življenje. Tovariš Ravnikar želi to vsakemu svojemu gojencu. Zelo zagriženo se trudi za doseg tega cilja:

• »Najbrž ne bom mogel nikoli premikati gora, upam pa, da bom pripomogel k spreminjanju razmer...«

Bogomir Šefic

Ravnatelj zavoda Franc Ravnikar

• »Jaz nisem bil tak... Le od kod se je vzela?« Pogoste so klofute, sosesko vznemirja rezek in povišan ton, otrok najde svoje zatočišče na ulici. Težko mu je in zanj ni lepe besede. Ščasoma postane trd in čustveno otopi, vendar bi se pred prijatelji rad izkazal. Nekateri izmed teh otrok se kdove po kakšnem naključju usmerijo pozitivno, nekateri pa so prvi v tepežu, kajenju, pohajkovanju, drobnih krajah, nesramnem jezikanju — prvaki so v slabem. Ti večinoma pristanejo v vzgojnih domovih...

• Obiskali smo vzgojni zavod »Frana Milčinskega« v Smedniku. Občani dokaj dobro poznamo ta kraj na levem bregu Save, z velikim graščinskim poslopjem na ravnem polju in mogočnimi Karavankami daleč v ozadju.

• Ravnatelj zavoda 31-letni Franc Ravnikar nas je sprejel v svoji obokani pisarni. Gojenci, vzgojitelji in on so zdaj »graščaki« v tem starinskem poslopju nekdanjih baronov Lazzarinijev. Pripovedujejo, da je nekoč skriven podzemeljski rov povezoval Stari grad nad Smednikom in ta grad na ravnici. Kdo ve!? Dandanes v tem poslopju domuje 48 varovancev vzgojnega zavoda »Fran Milčinski« iz številnih slovenskih občin:

• Kakšen je pravzaprav človek, ki vzgaja to še gnetljivo mladost izven utečenih tirov? Kaj ga je vodilo k temu?

• »Enajst let sem v tem poklicu in štiri leta ravnatelj zavoda. Večkrat, posebno na začetku človeka prime, da bi vse skupaj pustil in odšel. Vendar kasneje postaneš zagrižen. Nenadoma spoznaš, da je tukaj mnogo bolj pestro kakor v običajnih šolah, spoznaš pa tudi, da tukaj ni mogoče kar takoj uspeti...«

• Že na učiteljišču so ga mladoletniki zanimali. Takrat se seveda ni zavedel vse globine. Se zdaleč si ni predstavljal, kako razbite so lahko družine in kako kruto se lahko to odraža na otrocih.

• Tovariš Ravnikar je iz proletarske, knapovske družine. V mehki zagorjanski govorici je zaznati rahlo sled otožnosti. S sijočimi sivozelenimi očmi strastno razpreda svoja trdno postavljena mišljenja. Sem in tja se s svojimi lepimi, belimi zobmi rahlo, skoraj volče zarezhi:

• »Nisem in ne morem biti sentimentalen. Globoko se zavedam, da je našim gojencem tukaj drugi dom. Dom ni le hiša, ampak so

POČITNIŠKA RAZGLEDNICA S PAGA

Mladi šiškarji že petnajst let preživljajo počitnice v mladinskem počitniškem domu na Pagu. Dom je lepo urejen, v njem pa je prostora za 80 otrok v eni izmeni, za katere skrbi 9 vzgojiteljev.

(Foto: Peter Karavanić)